

หน้าที่ของกรรมการบริษัทในการประกอบกิจการด้วยความระมัดระวัง: กรณีศึกษาธนาคารเอเชียทรัสต์

Directors' Duty of Care: Case Study of Asia Trust Bank

นเรศร์ เกษะประกกร¹

Nares Kesaprakorn

บทคัดย่อ

กรณีศึกษาครั้งนี้ ศึกษาความรับผิดชอบทางแพ่งของกรรมการผู้จัดการและกรรมการธนาคารที่มีหน้าที่ดูแลสินเชื่อ มีการปล่อยกู้แก่กิจการในกลุ่มด้วยการอนุมัติสินเชื่อที่ต่ำกว่ามาตรฐานซึ่งกลายเป็นหนี้เสียและสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ธนาคารโดยมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับและประเพณีปฏิบัติซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ธนาคาร ส่วนกรรมการธนาคารคนอื่นๆ ก็ต้องร่วมรับผิดชอบกับกรรมการผู้จัดการและกรรมการที่มีอำนาจอนุมัติสินเชื่อด้วย จึงต้องร่วมกันชดเชยค่าเสียหายให้แก่ธนาคารอันเป็นผลจากการไม่ใช้ความเอื้อเพื่อสอดส่องอย่างบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวังตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1168 ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการประกอบกิจการบริษัทของกรรมการ โดยกำหนดถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการ ทั้งนี้ กฎหมายได้กำหนดให้กรรมการมีหน้าที่ต้องใช้ความเอื้อเพื่อสอดส่องอย่างบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวัง และเป็นไปตามหลักในการทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย การจะเป็นกรรมการของบริษัทใด กรรมการผู้นั้นจึงต้องประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการของบริษัทนั้นด้วย มิฉะนั้นกรรมการก็ไม่อาจเอื้อเพื่อสอดส่องกิจการให้ได้ดีจะอ้างว่าไม่รับรู้การบริหารงานของธนาคาร หรือมิได้มาทำงานเป็นประจำก็ไม่มีหน้าที่ที่ดี เพื่อปิดความรับผิดชอบของตนหาได้ไม่

คำสำคัญ: หน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย หน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังรอบคอบของกรรมการบริษัท ความรับผิดชอบทางแพ่งของคณะกรรมการบริษัท

Abstract

The case study research aims to examine the civil responsibility of directors and boards of bank who have the duties to approve credits for the subsidiary (legal entities). By approving credits that has low competency, they may cause bad debt and bad assets for the bank. Their misconducts did not comply with the law, regulations, rules, and norms, and that led to the damages and losses of the bank. Other boards of directors who have the authority to approve the credit are legally accountable for the damages and losses due to lack of duty of care according to Act 1168, which is the provision for the company operation of the Directors, and stating the duties and responsibilities of

¹ คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

School of Law, National Institute of Development Administration (NIDA), E-mail: nares.k19@gmail.com

committee. Act 1168 stated that the committee has the duty to oversight like merchandisers, holding the duty of care and fiduciary duty. In order to be appointed as the committee of any company, the committee must have knowledge and expertise in the business management and operation; however, the committee may lack the knowledge and expertise to oversight the business effectively. This limitation cannot be used as an excuse to the lack of knowledge about the management and operation of the business or not working permanently with the company in order to reduce the accountability of directors.

Keywords: *Fiduciary Duties, Directors' Duty of Care, Directors' Civil Liability*

บทนำ

เนื่องจากบริษัทเป็นบุคคลโดยกฎหมายกำหนดหรือสมมุติขึ้น ไม่สามารถกระทำการได้ด้วยตนเองเหมือนบุคคลธรรมดาจึงต้องมีกรรมการเป็นผู้แทนนิติบุคคล กระทำแทน และเป็นผู้รับผิดชอบเชิงบริหาร และมีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการของบริษัท หากกรรมการบริหารหรือตัดสินใจผิดพลาด เช่น ทำผิดกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อบริษัท กรรมการต้องรับผิดชอบในทางแพ่งและทางอาญา

ในความรับผิดทางแพ่ง ความรับผิดของบริษัทและกรรมการแยกจากกัน โดยหลักกฎหมายกำหนดให้บริษัทในฐานะเป็นนิติบุคคลเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง เป็นช่องทางให้กรรมการและผู้บริหารที่ไม่สุจริตใช้ประโยชน์ของบริษัทที่ตนจัดตั้งขึ้นมาประกอบธุรกิจเพื่อฉ้อฉลผู้อื่นและให้บริษัทรับผิดชอบโดยตนไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว (โสภณ รัตนกร, 2556)

ส่วนความรับผิดทางอาญา การดำเนินคดีอาญากับกรรมการหรือผู้บริหารกระทำได้อาศัยพยานหลักฐานซึ่งอยู่ในความครอบครองของกรรมการและผู้บริหาร โดยเฉพาะความผิดซึ่งมีลักษณะเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กฎหมายจึงกำหนดให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า กรรมการและผู้บริหารต้องรับผิด โดยมีภาระการพิสูจน์ว่าตนไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดของนิติบุคคล เช่น พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 115 จัดว่า บัญญัติว่าเป็นนิติบุคคล ให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ หรือผู้ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของ

นิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมหรือตนได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้นแล้ว

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทจำกัดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อศึกษาหน้าที่ของกรรมการบริษัทในการประกอบกิจการด้วยความระมัดระวัง (duty of care)
3. เพื่อศึกษาความรับผิดทางแพ่ง (civil liability) ของคณะกรรมการบริษัทจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง (duty of care) และไม่เป็นไปตามหลักในการทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายไว้วางใจ (fiduciary duty)

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยทางเอกสาร (documentary research) โดยอาศัยข้อมูลจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 219/2541 ตำราหนังสือ วารสาร ตั๋วบทกฎหมาย รายงานวิจัย และสิ่งพิมพ์อื่นที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดของคณะกรรมการบริษัทจำกัดทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสรุปรูป (descriptive and analytical method) แล้วนำมาเรียบเรียง และเสนอแนะแนวความคิดและหลักการที่เหมาะสมต่อไป

ความสำคัญและความเป็นมา

ในช่วง 20 ปีหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 กิจการธนาคารพาณิชย์ของไทยเกือบทั้งสิ้นไม่ประสบปัญหารุนแรง อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) ในปี พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 เนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ ได้แก่ การป้องกันการผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจ หรือการรักษาผลประโยชน์ให้แก่สาธารณชน ตัวอย่างของบทบัญญัติเพิ่มเติมที่ชี้ให้เห็นชัดถึงแนวคิดนี้ ได้แก่ ข้อบังคับให้ธนาคารพาณิชย์กระจายผู้ถือหุ้น ลดขอบเขตที่ธนาคารพาณิชย์จะสามารถถือหุ้นในบริษัทหรือกิจการอื่น การปล่อยสินเชื่อบังคับ รวมถึงการดำรงเงินสดสำรองและสภาพคล่องเป็นอัตราส่วนต่อเงินฝาก และ/หรือเงินกู้ยืมแต่ละประเภท

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดโลกได้ทวีความรุนแรงมากและบ่อยครั้งขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เป็นอย่างมาก ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นก็ไม่ปรากฏต่อสาธารณชนในรูปแบบเดิมเพราะธนาคารพาณิชย์ได้ใช้เทคโนโลยีและเทคนิคใหม่ๆ เข้าทดแทนแก้ไขฐานะของตนเป็นการชั่วคราว แต่เทคนิคใหม่ๆ เหล่านี้ (เช่น การตกแต่งบัญชี การกู้ระยะสั้นมาปล่อยต่อเป็นระยะยาว การแก้ไขสภาพคล่องชั่วคราวด้วยเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ การเก็งกำไร ในที่ดิน และอัตราแลกเปลี่ยน) ก็ได้สร้างปัญหาให้แก่ธนาคารพาณิชย์อย่างรุนแรงเมื่อราคาในตลาดโลกไม่ เป็นไปตามที่คาด หรือเมื่อมีข้อผูกพันทางด้านภาระดอกเบี้ยมากเกินไปเกินควร ดังนั้น ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2530 ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งจึงได้ประสบ วิกฤตการณ์อีกระลอกหนึ่ง เช่น ธนาคารเอเชียทรัสต์ ธนาคารมหานคร และธนาคารนครหลวงไทย เป็นต้น

ธนาคารเอเชียทรัสต์ เป็นธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็ก ที่ได้รับอนุญาตจากทางการให้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2508 ด้วยทุนจดทะเบียนครั้งแรก 40 ล้านบาท โดย นายวัลลภ ธารวิมลกุล หรือนาย Johnny Ma ซึ่งมีความเชี่ยวชาญ ด้านการค้าแลกเปลี่ยนเงิน (currency trading) โดยเฉพาะการทำกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน ดังนั้น เขาจึงใช้ธนาคารเอเชียทรัสต์เป็นฐานในการทำกำไรกับ

ธุรกิจค้าแลกเปลี่ยนเงิน และยังได้เปิดบริษัทเงินทุนใน เครื่องมือเพื่อทำธุรกิจนี้โดยเฉพาะที่ฮ่องกง รวมทั้งการเปิด สำนักงานตัวแทนของธนาคารเอเชียทรัสต์ที่ฮ่องกงด้วย นอกจากนี้ นายวัลลภยังเป็นเจ้าของบริษัทชลประทาน ซีเมนต์ และเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัทบางกอก-เอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัด หรือสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 รวมทั้งเป็นเจ้าของบริษัทค้าที่ดินและบ้านจัดสรรขนาดใหญ่ในช่วงปี พ.ศ. 2508-2523

โครงสร้างการถือหุ้นของธนาคารเอเชียทรัสต์ ประกอบด้วย ครอบครัวของนายวัลลภและครอบครัว ภรรยาของนายวัลลภ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ชุดแรก 9 คน ซึ่งกรรมการ 5 คน เป็นบุคคลที่มีความ เกี่ยวข้องกับครอบครัวดังกล่าว ธุรกิจของธนาคารในช่วงแรกเป็นไปด้วยดี เนื่องจากธนาคารมีจุดแข็ง คือ ธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ในปี 2520 ธนาคารเอเชียทรัสต์ มีทรัพย์สินมากกว่า 4,000 ล้านบาท และมีเงินฝากกว่า 3,400 ล้านบาท มี ทุนจดทะเบียน 600 ล้านบาท และมี 28 สาขา ทำให้ธนาคารเอเชียทรัสต์กลายเป็นธนาคารที่มีขนาดใหญ่เป็น อันดับที่ 12 ในประเทศไทย ที่น่าสนใจ คือ ธนาคาร เอเชียทรัสต์ได้จัดตั้งบริษัท บางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด เพื่อจัดตั้งสถานีโทรทัศน์สีช่อง 3 ด้วยทุน จดทะเบียนจำนวน 12 ล้านบาท โดยธนาคารเอเชียทรัสต์ ถือหุ้น ร้อยละ 47 ทั้งนี้ การดำเนินธุรกิจของสถานี-โทรทัศน์นั้นต้องใช้จ่ายเงินลงทุนจำนวนมากซึ่งเงินทุนส่วน ใหญ่มาจากเงินกู้ยืมระยะสั้นจากธนาคารเอเชียทรัสต์ กิจการของบริษัท บางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด ได้ดำเนินไปด้วยดีและทำรายได้ให้แก่ธนาคารเป็น จำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม การลงทุนที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ ธนาคารเอเชียทรัสต์ คือ ธุรกิจสังหาริมทรัพย์และบ้าน จัดสรรที่มีชื่อว่าบริษัท ที่ดินเทพารักษ์ จำกัด ซึ่งใน ช่วงแรกได้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทำผลประโยชน์แก่ ธนาคารอย่างมหาศาล แต่ในระยะหลังสภาพเศรษฐกิจ ได้ตกต่ำลงทำให้ธุรกิจที่ดินและบ้านจัดสรรมีปัญหา เพราะผู้ซื้อไม่มีกำลังซื้อ ทำให้บริษัทที่ดินเทพารักษ์ไม่ สามารถแบกรับดอกเบี้ยที่สูงและต้องล้มละลาย ในที่สุด ธนาคารเอเชียทรัสต์ต้องรับภาระหนี้สินแทนในฐานะผู้ ถือหุ้นรายใหญ่

นอกจากนั้น ธนาคารเอเชียทรัสต์ได้ซื้อหุ้นของบริษัทชลประทานซีเมนต์จำนวนร้อยละ 25.45 มูลค่ารวม 300 ล้านบาท ทำให้ธนาคารเอเชียทรัสต์ได้เข้าไปสู่ธุรกิจก่อสร้างอย่างเต็มตัว

ส่วนนายวัลลภได้ร่วมกับหุ้นส่วนคนอื่นๆ เปิดธุรกิจเงินทุนหลายบริษัททั้งในประเทศ และเปิดบริษัทเอเชียไฟแนนซ์ที่ฮ่องกง ส่วนครอบครัวของนายวัลลภได้ร่วมทุนกับนักธุรกิจครอบครัวอื่นเปิดบริษัทเงินทุนอีกสองบริษัท คือ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ไทยทรัสต์ จำกัด และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ชินเซียร์ทรัสต์ จำกัด

อย่างไรก็ตาม ในปี 2524 การทำธุรกิจของธนาคารเอเชียทรัสต์เริ่มมีปัญหาซึ่งเกิดจากการนำเงินฝากของประชาชนไปลงทุนในธุรกิจค้าเงินตรามากเกินไป ซึ่งโดยสภาพเป็นธุรกิจที่มีกำไรมากแต่ก็มีความเสี่ยงมากเช่นกัน และเมื่อขาดทุนมากก็ทำให้เกิดความเสียหายมากเช่นกัน ประกอบกับในช่วงขณะนั้นเศรษฐกิจของโลกมีความผันผวนมากและมีผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างรุนแรง โดยเฉพาะการประกาศลดค่าเงินบาทอย่างกะทันหัน โดยที่ธุรกิจและตลาดเงินไม่ทันเตรียมรับมือ เมื่อค่าเงินบาทลดลง ธนาคารเอเชียทรัสต์จึงต้องเสียหายเนื่องจากเงื่อนไขของสัญญาการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ และมีผลทำให้เกิดการขาดทุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ นายวัลลภ ธารวณิชกุล หรือ Johnny Ma ได้พยายามแก้ปัญหาด้วยการกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อแก้ปัญหาสภาพคล่องและทำให้ธนาคารสามารถดำเนินงานต่อไปได้โดยยอดเงินกู้ต่างประเทศเมื่อสิ้นปี 2526 มีจำนวน 2,388 ล้านบาท และเมื่อสิ้นเดือนมิถุนายน 2527 ยอดเงินกู้ต่างประเทศมีจำนวน 3,221 ล้านบาท

โดยในช่วง ปี 2525-2526 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับทราบปัญหาของธนาคารเอเชียทรัสต์มาโดยตลอดตั้งแต่ต้น จึงได้ส่งเจ้าหน้าที่ของธนาคารเข้าไปดูแลอย่างใกล้ชิด พร้อมกับใช้มาตรการให้ธนาคารนำหลักทรัพย์มาวางเป็นหลักประกันเพิ่มเติมสำหรับภาระหนี้สินของธุรกิจต่างๆ ที่ธนาคารได้ให้สินเชื่อ นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งห้ามมิให้ธนาคารเอเชียทรัสต์จ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้นและยังห้ามธนาคารขยายกิจการสาขา เหตุผลสำคัญเนื่องจากการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีพบว่า งบการเงินปี 2526 ของธนาคารเอเชียทรัสต์มีการตั้งสำรองเผื่อนี้จะสูญไว้น้อยเกินไป

ทำให้ธนาคารสามารถนำเงินมาใช้จ่ายและจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นได้ทั้งที่ความจริงอาจขาดทุนก็ได้

ข้อกังวลของธนาคารแห่งประเทศไทยในขณะนั้นคือ หากเจ้าหนี้รายใดรายหนึ่งเรียกเงินกู้คืนจากธนาคารเอเชียทรัสต์ แล้วธนาคารเอเชียทรัสต์ไม่สามารถชำระหนี้ได้ จะทำให้เกิดปัญหาต่อเจ้าหนี้ต่างประเทศ เนื่องจากหากไม่สามารถเรียกคืนชำระหนี้ได้ทันทีแล้วย่อมมีผลกระทบต่อสถาบันการเงินอื่นๆ ด้วย ซึ่งอาจจะถูกเจ้าหนี้ทั้งหลายเรียกให้ชำระหนี้คืน ส่งผลทำให้ความเชื่อมั่นในสถาบันการเงินลดน้อยลง

ในช่วงเวลานั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้พยายามให้ธนาคารเอเชียทรัสต์ ดำเนินการโอนหุ้นร้อยละ 51 ของทุนจดทะเบียนทั้งหมดให้แก่กระทรวงการคลัง และหุ้นอีกร้อยละ 24 ให้โอนให้ธนาคารแห่งประเทศไทย แต่ธนาคารเอเชียทรัสต์มีสิทธิ์ซื้อคืนได้หลังจากครบ 5 ปีแล้ว เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทย สามารถได้หุ้นหรือคะแนนเสียงอย่างน้อยร้อยละ 75 เพื่อเข้าไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาของธนาคารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเด็ดขาด

ในที่สุดเมื่อประชาชนเกิดความตระหนกจึงไปถอนเงินฝากเป็นจำนวนมากทั้งจากธนาคารเอเชียทรัสต์ และบริษัทเงินทุนในเครือ ประกอบกับธนาคารอื่นซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับธนาคารเอเชียทรัสต์ เริ่มมีการเรียกเงินกู้ยืมระหว่างธนาคารเป็นจำนวนเงิน 200 ล้านบาท โดยให้ชำระคืนภายในวันจันทร์ที่ 6 สิงหาคม 2527 จึงทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ตัดสินใจเข้าควบคุมกิจการของธนาคารเอเชียทรัสต์โดยสิ้นเชิง ในเดือนสิงหาคม 2527

คณะกรรมการธนาคารเอเชียทรัสต์

คณะกรรมการธนาคารเอเชียทรัสต์ประกอบด้วยบุคคลเจ็ดคน มีฐานะเป็นตัวแทนของธนาคารเอเชียทรัสต์ มีอำนาจหน้าที่บริหารงานของธนาคารอนุมัติสินเชื่อทุกประเภทแก่ลูกค้า เช่น การเบิกเงินเกินบัญชีการกู้ยืมเงินรับอ่าววัล หรือรับรองตัวเงิน การค้าประกันการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตและการทำสัญญาทรัสต์รีซีพ โดยจะต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของธนาคารเอเชียทรัสต์และประเพณีปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ดังนี้

กรรมการคนที่ 1 นายวัลลภ ธารวณิชกุล เป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่และประธานกรรมการธนาคาร มีหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการของธนาคาร

กรรมการคนที่ 2 นางลลิตทิพย์ ธารวณิชกุล ภรรยา นายวัลลภ ธารวณิชกุล เป็นกรรมการระหว่างวันที่ 16 กันยายน 2508 ถึงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2526 มีหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการของธนาคาร

กรรมการคนที่ 3 นายทินกร ธารวณิชกุล บุตรชาย นายวัลลภ ธารวณิชกุล และนางลลิตทิพย์ ธารวณิชกุล เป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่ ดำรงตำแหน่งแทนนายวัลลภ ธารวณิชกุล ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2527 ถึงเดือนสิงหาคม 2528 มีหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการของธนาคาร

กรรมการคนที่ 4 ดำรงตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายอาวุโส ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่และรองกรรมการผู้จัดการใหญ่ มีหน้าที่ดูแลสินเชื่อภายในประเทศ

กรรมการคนที่ 5 เป็นกรรมการระหว่างวันที่ 19 พฤศจิกายน 2519 ถึงวันที่ 27 สิงหาคม 2527 มีหน้าที่ดูแลกิจการของธนาคารทั้งหมด

กรรมการคนที่ 6 ตำแหน่งสุดท้ายเป็นผู้จัดการฝ่ายอาวุโส มีหน้าที่ดูแลทางด้านงานของธนาคาร เป็นกรรมการระหว่างวันที่ 19 พฤษภาคม 2523 ถึงวันที่ 27 สิงหาคม 2527

กรรมการคนที่ 7 เป็นกรรมการผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ ทำหน้าที่เกี่ยวกับลูกค้าที่ติดต่อกับต่างประเทศ เป็นกรรมการระหว่างวันที่ 29 พฤษภาคม 2518 ถึงวันที่ 27 สิงหาคม 2527

ข้อกล่าวหา

บุคคลดังกล่าวทั้งเจ็ดคนถูกธนาคารสยาม (ธนาคารเอเชียทรัสต์เดิม) กล่าวหาว่าได้ร่วมกันกระทำการโดยมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับและประเพณีปฏิบัติซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ธนาคารเอเชียทรัสต์โดยความเสียหายดังกล่าวเกิดจากการปล่อยสินเชื่อทั้งหมด 28 รายดังนี้

- (1) หนี้รายบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ชินเซียร์ทรัสต์ จำกัด เป็นบริษัทในเครือของธนาคารเอเชียทรัสต์เพราะมีกรรมการบริหารบริษัทบางคนเป็นกรรมการบริหารธนาคารชุดเดิม เช่น นายนิรันดร์ วิจิตรานนท์ ขณะนั้นเป็น

เจ้าหน้าที่ธนาคาร นายวอง ฮาร์กมัน บุตรเขย ของกรรมการที่ 1 และกรรมการที่ 2 นางนงนุช วงศ์วิเศษ บุตรสาวของกรรมการที่ 1 และกรรมการที่ 2 นายเอ็จ วิจิตรานนท์ ผู้จัดการอาวุโสธนาคารเอเชียทรัสต์ ทั้งนี้ การอนุมัติสินเชื่อเชื่อไม่มีการตรวจสอบฐานะของลูกค้าอย่างจริงจังโดยกรรมการที่ 1 เป็นผู้อนุมัติวงเงิน และต่ออายุวงเงิน ธนาคารเอเชียทรัสต์เสียหายประมาณ 200,000,000 บาท

- (2) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์นิธิทอง จำกัด เป็นบริษัทในเครือธนาคารเอเชียทรัสต์ มีกรรมการที่ 3 กรรมการที่ 7 อนุมัติวงเงินและต่ออายุวงเงินซึ่งมิได้ปฏิบัติตามระเบียบของธนาคาร โดยไม่ได้ตรวจสอบฐานะและกิจการของลูกค้าอย่างจริงจัง ธนาคารสยามเสียหายประมาณ 100,000,000 บาท
- (3) หนี้รายบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ เอ.เอฟ.ที. จำกัด บริษัทนี้มีกรรมการที่ 1 กรรมการที่ 2 กรรมการที่ 3 และกรรมการที่ 7 เป็นผู้บริหาร เป็นหนี้ประเภทเบิกเงินเกินบัญชีและอวัลตั๋วสัญญาใช้เงิน ได้มีการสรุปภาระหนี้สินปรากฏว่าบริษัทนี้เป็นหนี้ธนาคารเอเชียทรัสต์ 171,000,000 บาท โดยไม่มีวงเงินและหลักประกันแต่นำมาฟ้องเพียง 57,000,000 บาท เนื่องจากหนี้บางส่วนเป็นหนี้อวัลตั๋วเงินยังไม่ครบกำหนด
- (4) หนี้รายบริษัท เทพารักษ์ที่ดิน จำกัด กรรมการที่ 2 ภริยากรรมการที่ 1 เป็นกรรมการ นายนิรันดร์ วิจิตรานนท์ น้องชายกรรมการที่ 2 ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคารเอเชียทรัสต์เป็นกรรมการด้วย ทำธุรกิจร่วมกับนายวิชัย มาสินนท์ และนายกุลดิษฐ์ ศรีชวาลา เมื่อประมาณเดือนสิงหาคม 2526 ได้สรุปภาระหนี้สินปรากฏว่ามียอดหนี้รวม 660,000,000 บาท นำมาฟ้องเพียง 290,000,000 บาท เนื่องจากส่วนที่เหลืออยู่ในระหว่างรวบรวมพยานหลักฐานหนี้ทุกประเภทยังไม่มีวงเงินและหลักประกันไม่คุ้มหนี้ปรากฏตามเอกสารหมาย จ.41 (เอกสารฝ่ายโจทก์ยื่นต่อศาล

ระหว่างการสืบพยานไม่ปรากฏในบทความ – ผู้เขียน) และไม่มีการสั่งการใดๆ ไว้ในการสรุปภาระหนี้สินดังกล่าว

- (5) หนี้รายบริษัท ทิววัล จำกัด มีกรรมการที่ 3 กรรมการที่ 6 เป็นผู้บริหารญาติฯ เป็นผู้ถือหุ้น บริษัทนี้เป็นหนี้ธนาคารเอเชียทรัสต์ 2 ประเภท คือ หนี้สัญญาเบิกเงินเกินบัญชีและหนี้אוכל תווךเงิน กรรมการที่ 1 เป็นผู้อนุมัติวงเงินตามเอกสารหมายเลข จ.42 ถึง จ.46 (เอกสารฝ่ายโจทก์ยื่นต่อศาลระหว่างการสืบพยานไม่ปรากฏในบทความ – ผู้เขียน) การอนุมัติให้ต่อวงเงินไม่ได้ตรวจสอบภาระหนี้สินของลูกค้าหนี้และไม่ได้ตรวจสอบฐานะของลูกค้าหนี้ด้วย ในปี 2522 ได้มีการสรุปภาระหนี้สินปรากฏว่ามีจำนวน 10,000,000 บาท แต่ขาดต่ออายุสัญญาตั้งแต่ปี 2517 และเอกสารบางอย่างไม่สมบูรณ์
- ต่อไปในเดือนกรกฎาคม 2524 ได้มีการสรุปภาระหนี้สินปรากฏว่ามีประมาณ 30,000,000 บาทเศษ และเดือนพฤศจิกายน 2525 ได้มีการสรุปภาระหนี้สินปรากฏว่ามียอดหนี้รวม 74,000,000 บาท หนี้אוכל תווךเงินและหลักประกัน ไม่มีการเร่งรัดหนี้สินทุกครั้งที่มีการสรุปภาระหนี้สินได้เสนอต่อกรรมการที่ 4 แต่ไม่มีการสั่งการใดๆ
- (6) หนี้รายบริษัท ที.ที. โฮลดิ้ง จำกัด กรรมการที่ 1 ถึงที่ 4 เป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นเป็นบริษัทในเครือของกรรมการที่ 1 มีหนี้รวม 40,000,000 บาท หนี้ทั้งหมดไม่มีวงเงินและหลักประกัน ได้มีการสรุปภาระหนี้สินแล้วเสนอกรรมการที่ 4 แต่ไม่มีการสั่งการยอดหนี้ถึงขณะฟ้องมีถึง 312,000,000 บาท เนื่องจากไม่มีการจัดทำวงเงินควบคุมไว้
- (7) หนี้รายบริษัท ไทยเอนเนอร์จี้ควิปเมนต์ จำกัด กรรมการที่ 2 และกรรมการที่ 7 เป็นกรรมการและผู้ถือหุ้น เป็นหนี้เบิกเงินเกินบัญชีตั้งแต่ปี 2511 กรรมการที่ 1 เป็นผู้อนุมัติจำนวน 5,000,000 บาท ตามเอกสารหมายเลข จ.56 (เอกสารฝ่ายโจทก์ยื่นต่อศาลระหว่างการสืบพยานไม่ปรากฏในบทความ – ผู้เขียน)

ในปี 2522 ได้มีการสรุปภาระหนี้สินรวม 19,000,000 บาท ไม่มีการเคลื่อนไหวทางบัญชีมา 7 ถึง 8 ปีแล้ว ได้เสนอภาระหนี้ต่อกรรมการที่ 4 แต่ไม่มีการสั่งการใดๆ การให้สินเชื่อรายนี้ไม่เป็นไปตามระเบียบของธนาคารเอเชียทรัสต์ เพราะไม่ได้ตรวจสอบฐานะของลูกค้าอย่างจริงจัง อีกทั้งไม่ได้ตรวจสอบฐานะของผู้ค้ำประกันด้วย นอกจากนี้ ยังไม่มีการเร่งรัดหนี้ เป็นเหตุให้หนี้บางประเภทขาดอายุความ

- (8) หนี้รายบริษัท ธารวณิช จำกัด กรรมการที่ 1 ถึงที่ 4 เป็นผู้ถือหุ้นเป็นหนี้ธนาคารเอเชียทรัสต์ 2 ประเภท คือ หนี้เบิกเงินเกินบัญชีชั่วคราวและหนี้אוכל תווךเงินใช้เงินหนี้ทุกประเภทไม่มีวงเงินและหลักประกันภาระหนี้ประมาณ 180,000,000 บาท หลักประกัน คือ ที่ดินจำนวนราคาประมาณ 10,000,000 บาท ไม่มีการตรวจสอบการใช้เงินเนื่องจากเป็นกิจการของผู้บริหารชุดเดิมของธนาคารเอเชียทรัสต์
- (9) หนี้รายบริษัท โรงงานยาแก้มยุ้งตราหัวไก่ จำกัด กรรมการที่ 1 ถึงที่ 4 เป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นให้สินเชื่อโดยไม่ชอบ เนื่องจากไม่ได้มีการจัดทำวงเงินและหลักประกันไม่ได้ตรวจสอบฐานะของลูกค้าหนี้และการดำเนินธุรกิจการค้าธนาคารเอเชียทรัสต์เสียหายประมาณ 10,000,000 บาท ขณะนี้บริษัทถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว
- (10) หนี้รายบริษัท วัลเคน เทรดดิ้ง จำกัด กรรมการที่ 3 เป็นกรรมการบริษัทเป็นหนี้เบิกเงินเกินบัญชีและאוכל תווךเงินไม่มีวงเงินและหลักประกันไม่ได้ตรวจสอบฐานะของลูกค้าหนี้ ธนาคารเสียหายประมาณ 75,000,000 บาท
- (11) หนี้รายบริษัท โสภณศิริ คลังสินค้า จำกัด กรรมการที่ 1 ถึงที่ 5 เป็นกรรมการ กรรมการที่ 1 ถึงที่ 4 เป็นผู้ถือหุ้น บริษัทนี้เป็นหนี้ธนาคารเอเชียทรัสต์ประมาณ 16,000,000 บาท ไม่มีวงเงินและหลักประกันไม่ได้เร่งรัดหนี้สิน
- (12) หนี้รายบริษัท ที.อี.เอ เซอร์วิส แอนด์ซัพพลาย จำกัด นายวรารุณี วงศ์วิเศษ บุตรเขยของกรรมการที่ 1 ที่ 2 เป็นกรรมการเป็นหนี้ธนาคาร

- เอเชียทรีสต์ประมาณ 68,000,000 บาท ไม่ได้ตรวจสอบฐานะกิจการของลูกหนี้
- (13) หนี้รายบริษัท เมโทร โพลีแดนท์เมอแคนไดส์ จำกัด มีนายวรวิฑูมิ วงศ์วิเศษ และนายอนุเนาวเขต เลขานุการของกรรมการที่ 1 เป็นกรรมการเป็นหนี้ธนาคารเอเชียทรีสต์ 3 ประเภท คือ หนี้เงินกู้ หนี้ค้ำประกันการกู้ยืมจากต่างประเทศและหนี้เบิกเงินเกินบัญชีชั่วคราว หนี้รายนี้ไม่มีการติดตามเร่งรัดหนี้สิน มีหนี้จำนวน 340,000,000 บาท มีหลักทรัพย์ 60,000,000 บาท ธนาคารเอเชียทรีสต์ได้รับความเสียหาย 280,000,000 บาท
- (14) หนี้รายบริษัท เทคโนโลยี จำกัด มีนายหม่อง เอ็มอ่อง ซึ่งสนิทสนมกับกรรมการที่ 1 เป็นกรรมการโดยนายหม่องเคยร่วมกับกรรมการที่ 1 ดำเนินการบริษัท ไทยเนอเออรอลอิควิป-เมนท์ จำกัด เป็นหนี้ธนาคารเอเชียทรีสต์ 3 ประเภท คือ หนี้เบิกเงินเกินบัญชีชั่วคราว หนี้ขายลดเช็ค และหนี้เงินกู้ซึ่งธนาคารเอเชียทรีสต์จ่ายแทนตามภาระค้ำประกัน มีการสรุปภาระหนี้หลายครั้ง กรรมการที่ 3 เป็นผู้อนุมัติให้ต่อวงเงิน ธนาคารเอเชียทรีสต์ได้รับความเสียหายจากบริษัทนี้ไม่ต่ำกว่า 50,000,000 บาท การให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้รายนี้ขัดต่อระเบียบปฏิบัติของธนาคารเพราะลูกหนี้รายนี้เป็นหนี้เบิกเงินเกินบัญชีชั่วคราวมานาน ตั้งแต่ปี 2513
- (15) หนี้รายนายหม่อง เอ็มอ่อง ได้เปิดบัญชีกระแสรายวันไว้กับธนาคารเอเชียทรีสต์ 2 บัญชี คือ เลขที่ 1062 ใช้ชื่อห้างไทยไฟร์โปรดักชั่น และบัญชี 3363 ใช้ชื่อร้านไทยดีเวลลอปเมนท์-ซัพพลาย ธนาคารได้รับความเสียหายประมาณ 36,000,000 บาท การให้สินเชื่อรายนี้ไม่ได้มีการตรวจสอบฐานะของลูกค้าย่างจริงจังและให้สินเชื่อโดยมีหนี้เดิมค้างชำระอยู่ทั้งไม่มีการเร่งรัดหนี้ทำให้หนี้บางประเภทขาดอายุความ
- (16) หนี้รายนายประชุม แซ่เตี่ยว (วรรณโกมลวัฒน์)สนิทสนมกับกรรมการที่ 1 เคยร่วมกับกรรมการที่ 1 ดำเนินกิจการบริษัท มิตรกิจ จำกัด บริษัท มิ่งสิน จำกัด และบริษัท สหมิตร เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด เป็นหนี้ธนาคารเอเชียทรีสต์ เกี่ยวกับการขายลดเช็คได้สรุปภาระหนี้สินเสนอกรรมการที่ 4 และกรรมการที่ 3 โดยไม่มีการสั่งการใดๆ การให้สินเชื่อรายนี้มีระเบียบปกติของธนาคารเอเชียทรีสต์เพราะธนาคารจะรับซื้อเฉพาะเช็คการค้าแต่นายประชุมนำเช็คส่วนตัวมาขายไม่มีการตรวจสอบฐานะของลูกค้ำและไม่มีการหลักประกัน ธนาคารเอเชียทรีสต์ฟ้องคดีต่อศาลแพ่งปรากฏตามคดีหมายเลขแดงที่ 5811/2529 แต่ไม่สามารถบังคับคดีได้เนื่องจากลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินจึงได้ฟ้องเป็นคดีล้มละลายปรากฏตามคดีหมายเลขแดงที่ 262/2529
- (17) หนี้รายนายกรุดิษฐ์ จันทรศรีชวลา สนิตสนมกับกรรมการที่ 1 และร่วมดำเนินกิจการบริษัท เทพารักษ์ที่ดิน จำกัด ลูกหนี้เป็นหนี้ 4 ประเภท คือ หนี้เบิกเงินเกินบัญชี หนี้ขายลดเช็ค หนี้เงินกู้และหนี้อวัลต์ตัวเงิน เมื่อปี 2510 ลูกหนี้ได้ทำสัญญาเบิกเงินเกินบัญชี จำเลยที่ 1 เป็นผู้อนุมัติ ได้มีการต่ออายุสัญญาเรื่อยมา นอกจากนี้ ได้มีการสรุปภาระหนี้สินหลายครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนมิถุนายน 2526 ลูกหนี้รายนี้เป็นหนี้ธนาคารเอเชียทรีสต์ ประมาณ 33,000,000 บาท ตามเอกสารหมาย จ.113 (เอกสารฝ่ายโจทก์ยื่นต่อศาลระหว่าง การสืบพยานไม่ปรากฏในบทความ - ผู้เขียน) การให้สินเชื่อไม่เป็นไปตามระเบียบ ธนาคารเอเชียทรีสต์เสียหายเมื่อหักหลักประกันแล้ว ประมาณ 33,000,000 บาท
- (18) หนี้รายบริษัท บางกอกทาวเวอร์ จำกัด เป็นของนายวิชัย มาลินนท์ ซึ่งมีความสนิทสนมกับกรรมการที่ 1 เคยร่วมดำเนินกิจการบริษัท เทพารักษ์ที่ดิน จำกัด บริษัท บางกอกเอ็นเตอร์-เทนเมนท์ จำกัด เป็นหนี้ธนาคารเอเชียทรีสต์ ประเภทเบิกเงินเกินบัญชีกรรมการที่ 1 อนุมัติเมื่อเดือนมิถุนายน 2513 ถึงปี 2522 ได้สรุปภาระหนี้ปรากฏว่าไม่เคลื่อนไหวหลังจากนั้นได้สรุปภาระหนี้สินอีกหลายครั้งแต่ไม่มีการสั่งการ

- ธนาคารเอเชียทรัสต์เสียหายไม่น้อยกว่า 11,000,000 บาท หลักประกันมีเพียงนายวิชัย เป็นผู้ค้ำประกันเท่านั้นและไม่มีการตรวจสอบฐานะของนายวิชัย
- (19) หนี้รายบริษัท เมืองทองการก่อสร้าง จำกัด เป็นของนายวิชัย มาสินนท์ เป็นหนี้ประเภท เบิกเงินเกินบัญชี กรรมการที่ 1 อนุมัติวงเงิน เจ้าหน้าที่ได้สรุปภาระหนี้สินเสนอกรรมการที่ 4 หลายครั้งแต่ไม่ได้สั่งการการให้สินเชื่อของลูกหนี้รายนี้ไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติของธนาคารเอเชียทรัสต์เพราะมีการให้สินเชื่อเกินวงเงินเบิกเงินเกินบัญชีมาตลอดแม้บัญชีจะไม่เคลื่อนไหว ไม่มีการติดตามเร่งรัดหนี้สินที่ค้างชำระ ไม่มีการตรวจสอบฐานะและกิจการของลูกหนี้ ธนาคารเอเชียทรัสต์เสียหาย 36,000,000 บาท ได้มีการฟ้องคดีแพ่งและทำสัญญาประนีประนอมยอมความแค่ 26,000,000 บาท หักแล้ว ธนาคารเสียหาย 10,000,000 บาท
- (20) หนี้รายบริษัท เมืองทองคลังสินค้า จำกัด เป็นของนายวิชัย ลูกหนี้รายนี้ได้รับสินเชื่อประเภท หนี้เบิกเงินเกินบัญชีตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2513 โดยกรรมการที่ 1 เป็นผู้อนุมัติ ได้มีการสรุปภาระหนี้สินเสนอกรรมการที่ 4 หลายครั้ง แต่ไม่มีการสั่งการใดๆ การให้สินเชื่อลูกหนี้รายนี้ ไม่มีการตรวจสอบฐานะและกิจการของลูกหนี้ แต่อย่างใดทั้งไม่เป็นไปตามระเบียบของธนาคาร เช่น ให้ต่ออายุสัญญาต่างๆ ที่มีบัญชีไม่เคลื่อนไหวและมีการเบิกเงินเกินบัญชีมาตลอด ธนาคารเสียหายไม่ต่ำกว่า 17,000,000 บาท
- (21) หนี้รายบริษัท สยามรัฐพัฒนา จำกัด เป็นของนายวิชัย เป็นหนี้ประเภทเบิกเงินเกินบัญชี อวัลต์ตัวเงิน กรรมการที่ 1 เป็นผู้อนุมัติวงเงินตามเอกสารหมายเลข จ.134 (เอกสารฝ่ายโจทก์ยื่นต่อศาลระหว่างการสืบพยานไม่ปรากฏในบทความ – ผู้เขียน) ได้มีการสรุปภาระหนี้สินเสนอต่อกรรมการที่ 4 หลายครั้ง แต่ไม่มีการสั่งการใดๆ หนี้รายนี้ไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบของธนาคารมียอดหนี้สูงเกินวงเงินหลายเท่าตัว ไม่มีคำสั่งให้เร่งรัดหนี้สินธนาคารเอเชียทรัสต์เสียหายประมาณ 370,000,000 บาท
- (22) หนี้รายบริษัท เอส.วี.ซี. จำกัด เป็นของนายวิชัย โดยเป็นหนี้ธนาคารเอเชียทรัสต์ 2 ประเภท คือ หนี้ขายลดเช็คและหนี้ที่ธนาคารจ่ายเงินแทนตามภาระอวัลต์ ได้มีการสรุปภาระหนี้สินเสนอกรรมการที่ 1 กรรมการที่ 4 หลายครั้ง แต่ไม่มีการสั่งการใดๆ หนี้รายนี้ไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบของธนาคาร ไม่มีการติดตามเร่งรัดหนี้สินไม่ได้ตรวจสอบฐานะกิจการของลูกหนี้ โดยที่ลูกหนี้รายนี้ไม่ได้ประกอบกิจการอะไร ธนาคารเอเชียทรัสต์เสียหายประมาณ 8,000,000 บาท
- (23) หนี้รายห้างหุ้นส่วนจำกัด จารุเมืองบริการ นายวิชัย เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ โดยเป็นหนี้เอเชียทรัสต์ประเภทเบิกเงินเกินบัญชีเริ่มทำสัญญาตั้งแต่ประมาณเดือนกรกฎาคม 2514 กรรมการที่ 1 เป็นผู้อนุมัติตามเอกสารหมายเลข จ.147 (เอกสารฝ่ายโจทก์ยื่นต่อศาลระหว่างการสืบพยานไม่ปรากฏในบทความ – ผู้เขียน) มีการต่ออายุสัญญาเรื่อยมาจนถึงปี 2522 มีการสรุปภาระหนี้เสนอต่อกรรมการที่ 4 หลายครั้ง แต่ไม่มีการสั่งการใดๆ การให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้รายนี้ไม่เป็นไปตามระเบียบปกติของธนาคารเอเชียทรัสต์เนื่องจากหนี้เบิกเงินเกินบัญชีบัญชีไม่เคลื่อนไหว แต่ก็ไม่มีคำสั่งให้ติดตามเร่งรัดหนี้สินและไม่เคยตรวจสอบฐานะกิจการของลูกหนี้รายนี้เลยทั้งไม่เคยตรวจสอบฐานะของหุ้นส่วนผู้จัดการของลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน แต่อย่างใด ธนาคารเอเชียทรัสต์ได้รับความเสียหายไม่ต่ำกว่า 7,000,000 บาท
- (24) หนี้รายห้างหุ้นส่วนจำกัด พระรามหกบริการ เป็นกิจการของนายวิชัยหนี้มี 2 ประเภท คือ หนี้เบิกเงินเกินบัญชี และหนี้อวัลต์ตัวเงินหนี้เบิกเงินเกินบัญชี กรรมการที่ 1 ได้อนุมัติให้ต่ออายุตามหมายเลข จ.152 (เอกสารฝ่ายโจทก์ยื่นต่อศาลระหว่างการสืบพยานไม่ปรากฏในบทความ – ผู้เขียน) ได้มีการสรุปภาระหนี้สินหลายครั้งโดยเสนอต่อกรรมการที่ 4 บ้าง

กรรมการที่ 3 บ้างแต่ไม่มีการสั่งการอะไร การให้สินเชื่อและการอนุมัติวงเงินไม่เป็นไปตามระเบียบของธนาคารเอเซียทรัสต์เนื่องจากไม่มีการตรวจสอบฐานะของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันหนี้สินบางประเภทไม่มีการอนุมัติให้ต่ออายุมาเป็นเวลานานโดยมียอดหนี้สูงขึ้นเรื่อยๆ ก็ไม่มีการเร่งรัดหนี้สิน ธนาคารเอเซียทรัสต์เสียหายประมาณ 41,000,000 บาท

- (25) หนี้รายห้างหุ้นส่วนจำกัด วิชัยบริการ เป็นกิจการของนายวิชัย โดยนายวิชัยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ เป็นหนี้ตามสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีที่ทำไว้ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2514 วงเงิน 2,000,000 บาท นายวิชัยเป็นผู้ค้ำประกัน มีการต่ออายุมาจนถึงปี 2522 กรรมการที่ 1 เป็นผู้อนุมัติตลอดมา มีการสรุปภาระหนี้เสนอต่อกรรมการที่ 4 หลายครั้งแต่ไม่มีการสั่งการให้ดำเนินการใดๆ การอนุมัติสินเชื่อและต่ออายุวงเงินไม่เป็นไปตามระเบียบปกติของธนาคารเนื่องจากไม่ได้ตรวจสอบฐานะของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันหนี้เกินวงเงินที่อนุมัติให้ต่ออายุมาตลอด ธนาคารเอเซียทรัสต์เสียหายประมาณ 7,900,000 บาท
- (26) หนี้รายนายอัครวิทย์ แซ่ชื่อ ซึ่งเป็นบุคคลคนเดียว กับนายประพจน์ โมฬีพันธ์ และเป็นหลานของนายวิชัย หนี้รายนี้เป็นหนี้เบิกเงินเกินบัญชี ซึ่งทำสัญญากันตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2513 ในวงเงิน 3,000,000 บาท โดยมีนายประพจน์เป็นผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นบุคคลคนเดียวกับลูกหนี้นั่นเอง ได้มีการต่ออายุสัญญากันจนถึงปี 2519 กรรมการที่ 1 เป็นผู้อนุมัติ ตามเอกสารหมายเลข จ.170 (เอกสารฝ่ายโจทก์ยื่นต่อศาลระหว่างการสืบพยานไม่ปรากฏในบทความ – ผู้เขียน) มีการสรุปภาระหนี้เสนอต่อกรรมการที่ 4 หลายครั้ง แต่ไม่มีการสั่งการให้ดำเนินการใดๆ หนี้รายนี้ไม่มีการตรวจสอบทั้งลูกหนี้และผู้ค้ำประกันซึ่งแสดงให้เห็นว่าการอนุมัติสินเชื่อและการต่อวงเงินไม่เป็นไปตามระเบียบของธนาคาร และหนี้สินรายนี้เป็นหนี้ค้างชำระเกินวงเงินทั้งขาดการต่ออายุมานานธนาคารจะต้องเร่งรัดหนี้ แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการแต่อย่างใด

ธนาคารเอเซียทรัสต์ต้องเสียหายไม่ต่ำกว่า 8,000,000 บาท

- (27) หนี้รายบริษัท อาร์.เอ็น.พี. สากลพาณิชย์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทของนายวิชัย แต่นายวิชัยเชิดลูกน้องขึ้นเป็นกรรมการผู้จัดการบริษัท เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2527 กรรมการที่ 4 ได้อนุมัติวงเงินเบิกเกินบัญชีให้ลูกหนี้รายนี้ 20,000,000 บาท โดยไม่มีหลักประกันตามเอกสารหมายเลข จ.177 (เอกสารฝ่ายโจทก์ยื่นต่อศาลระหว่างการสืบพยานไม่ปรากฏในบทความ – ผู้เขียน) การอนุมัติสินเชื่อแก่ลูกหนี้รายนี้ได้ทำก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารในธนาคารเอเซียทรัสต์ไม่เกิน 20 วัน ได้มีการเบิกเงินเกินบัญชีเต็มวงเงินทันทีและไม่มีการเคลื่อนไหวทางบัญชีอีกเลยธนาคารเอเซียทรัสต์ได้ฟ้องลูกหนี้รายนี้และมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันแต่ลูกหนี้ผิดนัดไม่ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความ จึงได้ฟ้องเป็นคดีล้มละลายศาลแพ่งมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดเมื่อเดือนสิงหาคม 2529 ธนาคารเอเซียทรัสต์เสียหายไม่ต่ำกว่า 22,000,000 บาท
- (28) หนี้รายบริษัท ศรีมงคลสยาม จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทของนายวิชัย แต่เชิดลูกน้องขึ้นเป็นกรรมการ ทุนจดทะเบียนเพียง 400,000 บาท ธนาคารเอเซียทรัสต์ให้สินเชื่อประเภทเบิกเงินเกินบัญชีวงเงิน 20,000,000 บาท กรรมการที่ 4 เป็นผู้อนุมัติเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2527 ตามเอกสารหมายเลข จ.179 (เอกสารฝ่ายโจทก์ยื่นต่อศาลระหว่างการสืบพยานไม่ปรากฏในบทความ – ผู้เขียน) ภายหลังจากอนุมัติวงเงินแล้วลูกหนี้ได้เบิกเงินเกินบัญชีไปเต็มวงเงินแล้วบัญชีไม่เคลื่อนไหวอีก ธนาคารเอเซียทรัสต์ได้ฟ้องคดีนี้แล้วมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน ลูกหนี้ผิดนัดโจทก์ขอออกหมายบังคับคดีแต่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินให้ธนาคารยึด ธนาคารเอเซียทรัสต์จึงจะดำเนินการฟ้องขอให้ลูกหนี้รายนี้ล้มละลายต่อไป

การฟ้องร้องกรรมการทั้งเจ็ดคนให้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ธนาคารเอเซียทริสต์

ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ธนาคารเอเซียทริสต์ดังกล่าวทำให้ ธนาคารสยาม (ธนาคารเอเซียทริสต์) ได้ดำเนินการฟ้องร้องกรรมการทั้งเจ็ดคนเป็นจำเลยให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายทางแพ่งต่อมากระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทยเข้ามาพยุจนฐานะของธนาคารเอเซียทริสต์และเข้าถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าสิบธนาคารเอเซียทริสต์ (เดิม) หรือธนาคารสยาม จึงเป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 ขณะเกิดเหตุการณ์หรือจำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 เป็นกรรมการบริหารของธนาคารเอเซียทริสต์ ส่วนกรรมการหรือจำเลยที่ 4 ดำรงตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายอาวุโสผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ และรองกรรมการผู้จัดการใหญ่ ตามลำดับ กรรมการหรือจำเลยทั้งเจ็ดจึงเป็นตัวแทนของธนาคารเอเซียทริสต์มีอำนาจหน้าที่บริหารงานของธนาคารเอเซียทริสต์ต่ออนุมัติสินเชื่อทุกประเภทแก่ลูกค้า เช่น การเบิกเงินเกินบัญชีการกู้ยืมเงินรับอาวัล หรือรับรองตั๋วเงิน การค้าประกันการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต และการทำสัญญาทริสต์รีซีท โดยจะต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของธนาคารเอเซียทริสต์และประเพณีปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ระหว่างที่กรรมการทั้งเจ็ดเป็นตัวแทนของธนาคารเอเซียทริสต์ดังกล่าวได้ร่วมกันอนุมัติให้สินเชื่อ รับอาวัล หรือรับรองตั๋วเงินและค้าประกันเพื่อการกู้ยืมเงินแก่บุคคลและบริษัทห้างร้านต่างๆ โดยมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับและประเพณีปฏิบัติซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ธนาคารเอเซียทริสต์ขอให้บังคับกรรมการจำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันชดใช้เงินจำนวน 669,368,771.83 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินจำนวน 632,685,301.60 บาท นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ธนาคารเอเซียทริสต์ ให้กรรมการจำเลยที่ 3 และที่ 5 ร่วมกับกรรมการจำเลยที่ 1 และที่ 2 ชดใช้เงินจำนวน 354,377,602.17 บาท และจำนวน 144,553,529.73 บาท ตามลำดับ พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินจำนวน 335,172,561.12 บาท และต้นเงินจำนวน 134,036,144.84 บาท ตามลำดับ นับแต่วันฟ้อง

เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ธนาคารเอเซียทริสต์ และให้กรรมการทั้งเจ็ดร่วมกันชดใช้เงินจำนวน 2,308,937,247.29 บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จให้แก่ธนาคารเอเซียทริสต์

กรรมการจำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 ที่ 5 ที่ 6 ให้การและแก้ไขค่าให้การขอให้ยกฟ้อง

กรรมการจำเลยที่ 7 ให้การขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้กรรมการจำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันใช้เงินจำนวน 669,368,771.83 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินจำนวน 632,685,301.60 บาท นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ธนาคารเอเซียทริสต์ โจทก์ให้กรรมการจำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 และที่ 5 ร่วมกันใช้เงินจำนวน 354,377,602.17 บาท และจำนวน 144,553,529.73 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินจำนวน 335,172,561.12 บาท และต้นเงินจำนวน 134,036,144.84 บาท ตามลำดับ นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ธนาคารเอเซียทริสต์ โจทก์ และให้กรรมการทั้งเจ็ดร่วมกันชดใช้เงินจำนวน 2,308,937,247.29 บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ธนาคารเอเซียทริสต์โจทก์ กับให้กรรมการทั้งเจ็ดร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนธนาคารเอเซียทริสต์โจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 7,000,000 บาท

กรรมการทั้งเจ็ดอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ให้กรรมการจำเลยที่ 2 ชดใช้ค่าเสียหายเฉพาะหนี้เกี่ยวกับการอนุมัติสินเชื่อแก่ลูกค้าภายในประเทศโดยให้ร่วมกับกรรมการจำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 4 ชดใช้ค่าเสียหายสำหรับลูกหนี้รายที่ 1 ถึงที่ 11 เป็นเงิน 1,382,520,662.43 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ธนาคารเอเซียทริสต์โจทก์ ให้กรรมการจำเลยที่ 6 ร่วมกับกรรมการจำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 4 ชดใช้ค่าเสียหายสำหรับลูกหนี้รายที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 เป็นเงิน 495,148,301.95 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ธนาคารเอเซียทริสต์โจทก์ ให้กรรมการจำเลยที่ 7 ร่วมกับกรรมการจำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 4 ชดใช้ค่าเสียหาย

สำหรับลูกหนี้รายที่ 1 ที่ 3 ที่ 5 ที่ 7 และที่ 8 เป็นเงิน 605,653,914.53 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ธนาคาร เอเชียทรัสต์โจทก์ ส่วนกรรมการจำเลยที่ 5 ให้ร่วมกับ กรรมการจำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 4 ชดใช้ค่าเสียหาย สำหรับลูกหนี้รายที่ 1 และที่ 2 เป็นเงิน 382,725,670.11 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับจาก วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ธนาคารเอเชียทรัสต์ โจทก์อีกด้วย นอกจากนี้ก็แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษา ของศาลชั้นต้น

กรรมการทั้งเจ็ดฎีกา

ข้อต่อสู้ของกรรมการธนาคารเอเชียทรัสต์ในชั้นฎีกา

กรรมการทั้งเจ็ดต่อสู้ในชั้นฎีกาว่ากรรมการทั้งเจ็ดไม่ต้องรับผิดชอบตามฟ้องในข้อนี้ละเมิดและการไม่เอื้อเพื่อ สอดส่องกิจการของธนาคารสยาม อันเกิดจากการอนุมัติ ให้สินเชื่อรับอวัลหรือรับรองตัวเงินและการค้ำประกัน เพื่อการกู้ยืมแก่ลูกค้าภายในประเทศรวม 28 รายการ กรรมการบางคนอ้างว่าตนไม่ควรต้องรับผิดชอบในส่วนที่ เกี่ยวข้องอนุมัติให้กู้ยืมเงินโดยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ให้ถูกต้อง และการไม่สามารถติดตามให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เนื่องจากเป็นเพียงกรรมการที่มีชื่อผู้บริหาร หรือเป็น กรรมการโดยตำแหน่ง ไม่มีอำนาจหน้าที่อนุมัติเงินกู้ และไม่ได้รับมอบหน้าที่ใดๆ จากคณะกรรมการ บางคน อ้างว่าตนไม่มีความรู้ในระบบการอนุมัติสินเชื่อของ ธนาคารเนื่องจากเป็นเพียงผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับฝ่ายบุคคล เท่านั้น

ในข้อนี้ธนาคารสยาม มีนายปัญญา วัฒนะปรีดา เบิกความว่าเป็นพนักงานของธนาคารเอเชียทรัสต์ตั้งแต่ ปี 2517 ต่อมาได้เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายสินเชื่อและคลังสินค้า สำนักงานใหญ่หัวหน้าส่วนเร่งรัดหนี้สำนักงานใหญ่ หัวหน้าส่วนประจำฝ่ายสินเชื่อและการตลาดตำแหน่ง พนักงานสินเชื่อ มีหน้าที่สรุปข้อมูลของลูกค้าเพื่อดำเนินการต่ออายุวงเงินสินเชื่อเพิ่มวงเงินสินเชื่อและ ขออนุมัติสินเชื่อสำหรับลูกค้ารายใหม่ของสำนักงานใหญ่ นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ตรวจสอบและวิเคราะห์เกี่ยวกับ ฐานะของลูกค้าเพื่อนำมาประกอบในการพิจารณาขอ สินเชื่อหลักเกณฑ์ที่ธนาคารจะพิจารณาให้สินเชื่อลูกค้า

คือ พิจารณาจากความสามารถที่ลูกค้าจะชำระหนี้คืน ธนาคาร โดยมีขั้นตอนการทำงาน คือ เมื่อลูกค้ามาขอ สินเชื่อกับธนาคารจะสอบถามถึงวัตถุประสงค์ในการขอ สินเชื่อ ประวัติการดำเนินกิจการของลูกค้าว่าลูกค้า ดำเนินกิจการประเภทใดและหากลูกค้าเสนอโครงการ ธนาคารจะตรวจสอบว่าโครงการนั้นมีความเป็นไปได้ที่จะ ได้เงินมาชำระหนี้คืนธนาคารหรือไม่ นอกจากนี้ ลูกค้าจะต้องเสนอหลักประกันเข้ามาค้ำประกันวงเงิน เพื่อลดความเสี่ยงของธนาคาร เช่น ที่ดินสิ่งปลูกสร้าง เครื่องจักรบุคคลหรือเงินฝากประจำ ในกรณีที่ไม่มี หลักประกัน ธนาคารจะต้องพิจารณาว่ากิจการนั้น จะต้องเป็นกิจการที่ดีมากและมั่นคง มีประวัติการติดต่อกับธนาคารดี ผู้บริหารเป็นบุคคลมีชื่อเสียง หลังปล่อย สินเชื่อแล้วธนาคารจะทำการตรวจสอบว่าลูกค้านำเงินที่ ได้รับไปใช้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์หรือไม่โดยจัดส่ง เจ้าหน้าที่ไปเยี่ยมหรือชมกิจการของลูกค้า โดยเรียกชั้นนี้ ว่าชั้นติดตามสินเชื่อ การต่ออายุสัญญาต้องพิจารณาเป็น รายๆ ไป เช่น บัญชีเดินสะพัดมีการเดินบัญชีเดินสะพัด สม่าเสมอหรือไม่ สินเชื่อประเภทเงินกู้จะต่ออายุให้ลูกค้า ต้องไม่ค้างชำระเงินต้นและดอกเบี้ย การขายลดตัวเงิน เช็คที่ลูกค้านำมาขายจะต้องไม่มีปัญหาเรื่องเช็คคืน การอวัลหรือรับรองลูกค้าควรชำระหนี้หนี้เมื่อหนี้ถึง กำหนดโดยไม่ต้องให้ธนาคารชำระหนี้แทน ในกรณีต่อ วงเงินหากไม่มีการต่อทางธนาคารจะส่งเรื่องให้ทางส่วน ติดตามและเร่งรัดหนี้ดำเนินการทวงถามจากลูกค้าต่อไป หากทวงแล้วยังไม่ได้ฝ่ายสินเชื่อจะส่งเรื่องไปให้ฝ่าย กฎหมายดำเนินการฟ้องร้องเกี่ยวกับคดีนี้มีการปล่อย สินเชื่อแล้วทำให้ธนาคารเสียหายทั้งหมด 28 ราย เหตุที่ ทำให้ธนาคารเสียหายเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ของธนาคาร การให้สินเชื่อทั้ง 28 ราย ไม่เคยนำเข้า คณะกรรมการพิจารณาสินเชื่อคณะกรรมการสะสางหนี้ พยาน คือ นายปัญญา เข้าไปเกี่ยวข้องกับลูกหนี้ 28 ราย เกี่ยวกับการต่ออายุวงเงินเพิ่มวงเงินหรือขออนุมัติ วงเงินใหม่และสรุปภาระหนี้ของลูกค้าจำนวน 28 ราย เสนอต่อกรรมการที่ 4 หลายครั้งเพื่อให้สั่งการ แต่ ปรากฏว่ากรรมการที่ 4 มิได้สั่งการแต่ประการใด เป็น เหตุให้ไม่สามารถติดตามหนี้สินจากลูกหนี้ของธนาคาร เอเชียทรัสต์ได้ เนื่องจากลูกหนี้ทั้ง 28 ราย เป็นบริษัท ซึ่งกรรมการของธนาคารเอเชียทรัสต์หลายคนเป็น

กรรมการในบริษัทลูกหนี้หลายบริษัท หรือมีฉะนั้นเป็นเพื่อนสนิทของนายวัลลภ ซึ่งเป็นบิดาของกรรมการที่ 4 จึงถือว่ากรรมการที่ 4 ละเว้นไม่ปฏิบัติตามหน้าที่และระเบียบปฏิบัติของธนาคาร

ศาลฎีกาเห็นว่าพยานปากนี้เคยเป็นพนักงานฝ่ายสินเชื่อหัวหน้าส่วนเร่งรัดหนี้สินสำนักงานใหญ่หัวหน้าส่วนประจำฝ่ายสินเชื่อและการตลาด มีหน้าที่สรุปข้อมูลของลูกค้าเพื่อต่ออายุวงเงินสินเชื่อเพิ่มวงเงินสินเชื่อและขออนุมัติสินเชื่อสำหรับลูกค้ารายใหม่ของสำนักงานใหญ่ มีหน้าที่ตรวจสอบและวิเคราะห์เกี่ยวกับฐานะของลูกค้า เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการกู้ยืมเงินของลูกค้าจึงสามารถทราบรายละเอียดของลูกค้าของใจทุกแต่ละรายได้ดี ทั้งเบิกความมีรายละเอียดมีเหตุผล มีพยานเอกสารต่างๆ ประกอบเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ธนาคารเอเชียทิสต์ยังมีนางใจเพ็ญใจ วัฒนะปริดา พนักงานฝ่ายสินเชื่อ ธนาคารเอเชียทิสต์ สำนักงานใหญ่ หัวหน้าหน่วยเร่งรัดหนี้ นางจินดา ฉันทวานิช รองผู้จัดการฝ่ายประจำฝ่ายสินเชื่อ และการตลาด นางรสพร นิเวตวงศ์ และนายเนเรศร์ จันทรสุริยะเขต เบิกความสนับสนุน พยานดังกล่าวเบิกความสอดคล้องเชื่อมโยงกันมีเหตุผลและมีรายละเอียด ทั้งเป็นพนักงานของธนาคารเอเชียทิสต์ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการให้สินเชื่อ มีพยานเอกสารประกอบจึงมีน้ำหนักควรแก่การรับฟังพยาน ฝ่ายกรรมการคนที่ 1 กรรมการคนที่ 3 ที่นำสืบว่าการให้กู้ยืมการค้าประกัน และการอวัลต์ตัวเงินเป็นงานปกติของธนาคารนั้น พยานธนาคารเอเชียทิสต์มีน้ำหนักและเหตุผลน่าเชื่อถือกว่าพยานจำเลย อนึ่ง การให้กู้ยืมการค้าประกันและการอวัลต์ตัวเงินหรือการให้สินเชื่อ กรรมการที่ 1 กรรมการที่ 3 ไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบปกติของธนาคารให้กู้ยืมโดยไม่ได้สอบถามวัตถุประสงค์ในการกู้ยืม ไม่ได้สอบถามประวัติของลูกหนี้ ไม่มีหลักประกันหรือหลักประกันน้อยกว่าจำนวนหนี้ เงินเบิกเงินเกินบัญชีเกินวงเงินและไม่ได้ต่ออายุสัญญาไม่ติดตามเร่งรัดหนี้สิน

นายสุเทพ ด่านศิริวิโรจน์ เบิกความว่ากรรมการที่ 1 และกรรมการที่ 3 ต่างก็เป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่ของธนาคารเอเชียทิสต์ต่างวาระกัน มีหน้าที่ดูแลกิจการทั้งหมดของธนาคารให้พนักงานปฏิบัติตามระเบียบของธนาคารที่ได้วางไว้ตลอดถึงการปฏิบัติตาม

พระราชบัญญัติว่าด้วยธนาคารพาณิชย์เมื่อมีการปล่อยสินเชื่อให้กู้ยืมเงินการค้าประกันและอวัลต์ตัวเงินไม่เป็นไปตามระเบียบปกติของธนาคารมิได้เร่งรัดติดตามหนี้สินหรือดำเนินการใดเพื่อแก้ไขหนี้ดังกล่าว เป็นเหตุให้ธนาคารเอเชียทิสต์ได้รับความเสียหาย

กรรมการจำเลยที่ 1 และที่ 3 ได้ชื่อว่าทำละเมิดต่อธนาคารเอเชียทิสต์ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ธนาคาร

สำหรับกรรมการจำเลยที่ 4 แม้มิใช่เป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่แต่มีหน้าที่ดูแลด้านสินเชื่อภายในประเทศ ซึ่งจากคำเบิกความของนายปัญญาว่าได้มีการสรุปภาระหนี้สินของธนาคารเสนอต่อกรรมการจำเลยที่ 4 หลายครั้ง เพื่อให้สั่งการแต่ปรากฏว่ากรรมการจำเลยที่ 4 มิได้สั่งการแต่ประการใดเป็นเหตุให้ไม่สามารถติดตามหนี้สินจากลูกหนี้ของธนาคารได้ ทั้งนี้ เนื่องจากลูกหนี้ทั้ง 28 ราย ที่ธนาคารเอเชียทิสต์นำมาฟ้องเป็นบริษัท ซึ่งกรรมการของธนาคารเอเชียทิสต์หลายคนเป็นกรรมการในบริษัทลูกหนี้หลายบริษัทหรือมีฉะนั้นเป็นเพื่อนสนิทของกรรมการจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นบิดาของกรรมการจำเลยที่ 4 เช่น นายวิชัย นายประชุม และนายหม่อม เอ็มมออง เป็นต้น การที่กรรมการจำเลยที่ 4 ละเว้นไม่ปฏิบัติตามหน้าที่และระเบียบปฏิบัติของธนาคาร จำเลยที่ 4 ได้ชื่อว่าทำละเมิดต่อธนาคารเอเชียทิสต์ เป็นเหตุให้ธนาคารเอเชียทิสต์เสียหาย จำเลยที่ 4 ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ธนาคารเอเชียทิสต์

ศาลฎีกายังวินิจฉัยต่อไปว่า กรรมการจำเลยที่ 2 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 จะต้องร่วมกับกรรมการจำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 4 รับผิดชอบธนาคารเอเชียทิสต์เพราะการไม่เอื้อเพื่อสอดส่องการประกอบกิจการของธนาคารเอเชียทิสต์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1168 หรือไม่ กรรมการดังกล่าวต่างฎีกาอ้างว่า แม้จะเป็นกรรมการแต่มิได้มีหน้าที่ในการอนุมัติโดยกรรมการจำเลยที่ 2 อ้างว่าจำเลยที่ 2 เป็นกรรมการลอยไม่มีหน้าที่บริหารมาที่ทำการธนาคารเอเชียทิสต์เพียงเดือนละ 2 ครั้ง มิได้รับรู้การบริหารกิจการของธนาคารเอเชียทิสต์ จึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบ ส่วนกรรมการจำเลยที่ 6 อ้างว่าคงมีแต่หน้าที่ดูแลด้านงานบุคคลไม่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อและการจะรับผิดชอบเพราะไม่เอื้อเพื่อสอดส่องจะมีได้แต่กรรมการที่มีหน้าที่ดูแลในกิจการนั้น

ศาลฎีกาชี้ให้เห็นว่า มาตรา 1168 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการประกอบกิจการบริษัทของกรรมการซึ่งอำนาจของกรรมการจะมีเพียงโดยอ้อมเป็นไปตามมาตรา 1158 ถึง 1164 ส่วนมาตรา 1168 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการ ซึ่งโดยมาตรา 1168 วรรคแรก บัญญัติให้กรรมการใช้ความเอื้อเพื่อสอดส่องอย่างบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวัง ส่วนวรรคสอง หมายถึง กิจการที่จะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษมากขึ้นหาได้หมายความว่าตามฎีกาของจำเลยทั้งเจ็ดว่ากรรมการจะต้องร่วมกันรับผิดชอบกิจการ 4 ประการที่บัญญัติในวรรคสอง มาตรา 1168 เท่านั้นไม่ เมื่อมาตรา 1168 บัญญัติให้กรรมการทุกคนต้องมีหน้าที่เอื้อเพื่อสอดส่องการจะเป็นกรรมการของบริษัทใดกรรมการผู้นั้นจึงต้องประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการของบริษัทนั้นด้วย มิฉะนั้นกรรมการก็ไม่อาจเอื้อเพื่อสอดส่องกิจการให้ได้ดี

ธนาคารเอเชียทรัสต์ เป็นธนาคารพาณิชย์ ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมีความหมายตามมาตรา 4 ของ พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ว่าการประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น ก. ให้สินเชื่อ ข. ซื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด ค. ซื้อขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ และอาจกระทำธุรกิจตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 ทวิ คือ ธุรกิจที่เกี่ยวกับหรือเนื่องจากการธนาคารพาณิชย์หรือธุรกิจอันเป็นประเพณีที่ธนาคารพึงกระทำ เช่น การเรียกเก็บเงินตามตั๋วเงิน การรับอวัลตั๋วเงิน การรับรองตั๋วเงิน การออกเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือการค้าประกันหรือธุรกิจทำนองเดียวกันด้วยซึ่งเมื่อมีการดำเนินการประกอบธุรกิจด้วยการให้สินเชื่อไปแล้วก็ต้องมีหน้าที่ติดตามประเมินผลและเร่งรัดจัดเก็บหนี้ดังกล่าวให้ได้ด้วย มิฉะนั้น ก็จะทำให้การประกอบธุรกิจธนาคารมีข้อขัดข้อง และทำให้สินทรัพย์ขาดสภาพคล่อง ดังนั้น ธุรกิจการธนาคารพาณิชย์จึงต้องอาศัยกรรมการผู้มีความรอบรู้ในธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ด้วยเพื่อให้เอื้อเพื่อสอดส่องกิจการของธนาคารให้ลุล่วงไปด้วยดีการที่ธุรกิจของธนาคาร

เอเชียทรัสต์ประสบปัญหามาเป็นเวลานานตั้งแต่ปี 2523 ไม่ว่าการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องอยู่ในระดับไม่พอใช้จนถึงต่อคุณภาพจัดชั้นเป็นสูญและสงสัยจำนวนสูง การแสดงผลกำไรตั้งแต่ปี 2522 ผิดพลาดเพราะแท้จริงแล้วธุรกิจของธนาคารเอเชียทรัสต์ขาดทุนมิใช่กำไรมีการให้สินเชื่อแก่กลุ่มผู้บริหารมาก แม้ว่าการให้สินเชื่อดังกล่าวจะไม่ขัดต่อ พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 12 (2) และมาตรา 12 ทวิ ก็ตามแต่หนี้ในกลุ่มดังกล่าว หลักประกันไม่คุ้มหรือไม่มีเลย

ดังนั้น เมื่อได้ความว่ากรรมการจำเลยที่ 2 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 เป็นกรรมการของธนาคารมีหน้าที่ต้องดูแลการบริหารกิจการของธนาคารเอเชียทรัสต์มิให้เสียหายกลับปล่อยให้มีการให้สินเชื่อโดยหลักประกันไม่คุ้ม เมื่อหนี้ถูกจัดเป็นหนี้เสียก็ได้เร่งรัดติดตามหนี้แม้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะแจ้งให้มีการแก้ไขข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานดังกล่าว กรรมการจำเลยที่ 2 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 ก็หาได้ดำเนินการใดเพื่อแก้ไขไม่ ดังนั้น เมื่อตามพฤติการณ์ควรจะรู้ข้อปัญหาดังกล่าวหรือโดยสามัญสำนึกของวิญญูชนผู้ประกอบการค้าเช่นนั้นควรจะมีรู้ได้แต่ไม่ได้กระทำการใดเพื่อปกป้องความเสียหายอันจะเกิดแก่ธนาคาร จึงถือได้ว่ากรรมการจำเลยที่ 2 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 มิได้ใช้ความเอื้อเพื่อสอดส่องในการประกอบกิจการของธนาคารจะอ้างว่าไม่รู้รู้การบริหารงานของธนาคารหรือมิได้มาทำงานเป็นประจำก็ดีไม่มีหน้าที่ที่ดีเพื่อปิดความรับผิดชอบของตนหาได้ไม่

ศาลฎีกาพิพากษาแก้เป็นว่า ให้กรรมการจำเลยที่ 2 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 ชดใช้ค่าเสียหายสำหรับค่าฟ้องข้อ 6 เกี่ยวกับหนี้การอนุมัติสินเชื่อแก่ลูกค้าภายในประเทศ โดยให้กรรมการจำเลยที่ 2 รับผิดชอบเป็นเงิน 515,430,326.17 บาท ให้กรรมการจำเลยที่ 5 รับผิดชอบเป็นเงิน 332,155,670.11 บาท ให้กรรมการจำเลยที่ 6 รับผิดชอบเป็นเงิน 444,578,301.95 บาท ให้กรรมการจำเลยที่ 7 รับผิดชอบเป็นเงิน 587,653,914.53 บาท นอกจากนี้แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้กรรมการจำเลยทั้งเจ็ดร่วมกันใช้ค่าทนายความชั้นฎีกาแทนธนาคารเอเชียทรัสต์ 500,000 บาท

อภิปรายผล

1. บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทจำกัด

คณะกรรมการบริษัทต้องมีความรับผิดชอบต่อบริษัทตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ถือหุ้นมีสองลักษณะ คือ

- การปฏิบัติงานที่เป็นที่ปรึกษา ให้แก่ฝ่ายจัดการเกี่ยวกับกลยุทธ์การดำเนินงานและกำหนดทิศทางของบริษัท (decisional setting)
- การปฏิบัติงานสอดส่องดูแลผลการดำเนินงานและลดค่าใช้จ่ายของกิจการ (oversight setting)

ทั้งนี้ การทำงานของคณะกรรมการบริษัทอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจะต้องบรรลุความมุ่งหมายในการกิจทั้งสองด้าน อย่างไรก็ตาม ความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทนั้นแยกออกจากและมีความแตกต่างกับฝ่ายจัดการ (management) โดยแท้เนื่องจากคณะกรรมการบริษัทไม่ได้มีหน้าที่ในการบริหารงานของบริษัท ดังเช่น กรรมการบริหาร (executive committee) ประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร (CEO) หรือประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน (CFO) คณะกรรมการบริษัทจึงเปรียบเสมือนกับเป็น “สมอง” ที่จะกำหนดให้ฝ่ายจัดการที่เปรียบเสมือนกับ “ร่างกาย” ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1144 บัญญัติให้บรรดาบริษัทจำกัด ให้มีกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนด้วยกันจัดการตามข้อบังคับของบริษัทและอยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง และตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 77 กำหนดให้คณะกรรมการบริษัทมีอำนาจและหน้าที่จัดการบริษัทให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ข้อบังคับและมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น คณะกรรมการอาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือบุคคลอื่นใดปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งแทนคณะกรรมการก็ได้ เว้นแต่จะมีข้อบังคับไม่ให้คณะกรรมการมีอำนาจดังกล่าวโดยระบุไว้ชัดเจน

2. หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (good corporate governance) และแนวทางต่อการดำเนินงานของบริษัทและคณะกรรมการบริษัท

หนังสือหลักการกำกับดูแลกิจการ (OECD principles of corporate governance) ขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) (2004) กล่าวว่า “กรอบโครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการควรสร้างความมั่นใจได้ว่า บริษัทมีการกำหนดแนวทางของกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ทั้งยังมีการวางระบบที่มีประสิทธิภาพในการติดตามและวัดผลการบริหารจัดการของคณะผู้บริหารโดยคณะกรรมการบริษัท และมีคณะกรรมการบริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ของตน (accountability) ทั้งต่อบริษัทและต่อผู้ถือหุ้น”

ในการปฏิบัติภารกิจในการเป็นที่ปรึกษา ให้แก่ฝ่ายจัดการเกี่ยวกับกลยุทธ์การดำเนินงานและทิศทางของบริษัท และการปฏิบัติงานสอดส่องดูแลผลการดำเนินงานและลดค่าใช้จ่ายของกิจการ ซึ่งภาระหน้าที่ทั้งสองด้านนี้ประกอบด้วย

- อนุมัติแผนกลยุทธ์ของบริษัท
- ทดสอบรูปแบบทางธุรกิจและกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน
- กำหนดสิ่งที่เป็นปัจจัยที่เป็นความเสี่ยงของบริษัทและจัดให้มีระบบบริหารความเสี่ยง
- วางแผน สรรหา และคัดเลือกผู้บริหารใหม่ๆ ที่เหมาะสมเพื่อบริหารงานบริษัท
- พิจารณากำหนดรูปแบบค่าตอบแทนที่เหมาะสมให้แก่ผู้บริหารที่สรรหามา
- สร้างความมั่นใจว่างบการเงินของบริษัทที่เผยแพร่มีความถูกต้องเชื่อถือได้
- อนุมัติการซื้อสินทรัพย์ที่สำคัญของบริษัท
- ดูแลปกป้องสินทรัพย์และชื่อเสียงของบริษัท
- เป็นผู้แทนดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นโดยรวม
- สร้างความมั่นใจว่าบริษัทได้ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องอย่างเรียบร้อย

3. หน้าที่ของกรรมการบริษัทตามที่ได้รับมอบหมายไว้วางใจจากผู้ถือหุ้น (fiduciary duty)

ตามหลักกฎหมายในต่างประเทศ กรรมการถือว่าเป็นผู้ได้รับความไว้วางใจ (trustee) จากผู้ถือหุ้นในการทำหน้าที่บริหารงานแทนผู้ถือหุ้น หน้าที่ดังกล่าว ได้แก่

การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบระมัดระวัง (duty of care) โดยนำหลักการตัดสินใจทางธุรกิจ (business judgment rule) มาใช้ประกอบการตัดสินใจในการที่กรรมการได้ตัดสินใจทางธุรกิจของบริษัทไปให้ถือว่ากรรมการได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว หากพิสูจน์ได้ว่าเป็นการตัดสินใจที่สุจริต ดังนี้ 1. กรรมการไม่มีผลประโยชน์การตัดสินใจในธุรกิจนั้น 2. กรรมการเชื่อโดยมีเหตุผลอันสมควรในสถานการณ์ขณะนั้นว่าตนได้รับข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ 3. กรรมการเชื่อโดยมีเหตุผลอันสมควรว่าการตัดสินใจทางธุรกิจนั้นเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของบริษัทอย่างแท้จริง

นอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบระมัดระวังแล้ว กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับ ความไว้วางใจจากผู้ถือหุ้น ดังนี้

- การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของบริษัทและผู้ถือหุ้น (duty of loyalty)
- การปฏิบัติตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ข้อบังคับ และมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น (duty of obedience)
- การเปิดเผยข้อมูลต่อผู้ถือหุ้นอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และโปร่งใส (duty of disclosure)

4. หน้าที่ของกรรมการในการประกอบกิจการของ บริษัทด้วยความระมัดระวังในระดับบุคคลค้าขายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1168 กำหนดหน้าที่ของกรรมการบริษัทไว้ดังนี้

ในอันที่จะประกอบกิจการของบริษัทนั้น กรรมการต้องใช้ความเอื้อเพื่อสอดส่องอย่างบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวัง

ว่าโดยเฉพาะ กรรมการต้องรับผิดชอบร่วมกัน ในประการต่างๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (1) การใช้เงินค่าหุ้นนั้น ได้ใช้กันจริง
- (2) จัดให้มีและรักษาไว้ ให้เรียบร้อยซึ่งบรรดาสมุดบัญชี และเอกสารที่กฎหมายกำหนดไว้
- (3) การแจกเงินปันผล หรือดอกเบียให้ เป็นไป โดยถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้
- (4) บังคับการ ให้เป็นไปโดยถูกต้องตามมติของ ที่ประชุมใหญ่

ผู้ศึกษาพบว่า ศาลฎีกาในคำพิพากษาฎีกาที่ 219/2541 ได้อธิบายมาตรา 1168 ว่าเป็นบทบัญญัติว่า

ด้วยการประกอบกิจการบริษัทของกรรมการซึ่งอำนาจของกรรมการจะมีเพียงโดยอ้อมเป็นไปตามมาตรา 1158 ถึง 1164 ส่วนมาตรา 1168 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการ ซึ่งโดยมาตรา 1168 วรรคแรกบัญญัติให้กรรมการใช้ความเอื้อเพื่อสอดส่องอย่างบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวัง ส่วนวรรคสอง หมายถึง กิจการที่จะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษมากขึ้นหาได้หมายความว่าตามฎีกาของจำเลยทั้งเจ็ดว่ากรรมการจะต้องร่วมกันรับผิดชอบเฉพาะกิจการ 4 ประการที่บัญญัติในวรรคสอง มาตรา 1168 เท่านั้นไม่เมื่อมาตรา 1168 บัญญัติให้กรรมการทุกคนต้องมีหน้าที่เอื้อเพื่อสอดส่องการจะเป็นกรรมการของบริษัทใดกรรมการผู้นั้น จึงต้องประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการของบริษัทนั้นด้วยมิฉะนั้นกรรมการก็ไม่อาจเอื้อเพื่อสอดส่องกิจการให้ได้ดี

นอกจากนั้น ศาลฎีกาได้วางหลักที่เกี่ยวกับหน้าที่ในการประกอบกิจการของบริษัทว่า เฉพาะกรรมการ จำเลยที่ 2 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 เป็นกรรมการของธนาคาร มีหน้าที่ต้องดูแลการบริหารกิจการของธนาคาร เอเชียทรัพย์สินให้เสียหายกลับปล่อยให้มีการให้สินเชื่อโดยหลักประกันไม่คุ้มเมื่อหนี้ถูกจัดเป็นหนี้เสียก็มีได้เร่งรัดติดตามหนี้แม้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะแจ้งให้มีการแก้ไขข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานดังกล่าวกรรมการ จำเลยที่ 2 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 ก็หาได้ดำเนินการใดเพื่อแก้ไขไม่ ดังนั้น เมื่อตามพฤติการณ์ควรจะรู้ข้อปัญหาดังกล่าวหรือโดยสามัญสำนึกของวิญญูชนผู้ประกอบการค้าเช่นนั้นควรจะพึงรู้ได้แต่มิได้กระทำการใดเพื่อปกป้องความเสียหายอันจะเกิดแก่ธนาคาร จึงถือได้ว่า กรรมการจำเลยที่ 2 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 มิได้ใช้ความเอื้อเพื่อสอดส่องในการประกอบกิจการของธนาคารจะอ้างว่าไม่รับรู้การบริหารงานของธนาคารหรือมิได้มาทำงานเป็นประจำก็ไม่มีหน้าที่ที่ดี เพื่อปิดความรับผิดชอบของตนหาได้ไม่

มีข้อสังเกตว่าคำพิพากษาฎีกาที่ 219/2541 ได้กลับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1980/2519 ที่ตัดสินให้ เฉพาะกรรมการผู้จัดการเท่านั้นที่ต้องรับผิดชอบ ส่วนกรรมการบริษัทคนอื่นไม่ต้องรับผิดชอบร่วมกันทั้งคณะ โดยให้เหตุผลว่ากรรมการบริษัทที่ไม่ใช่ผู้จัดการไม่มีหน้าที่จัดการธุรกิจของบริษัท คงเป็นแต่ผู้แทนของบริษัทใน

ฐานะที่บริษัทเป็นนิติบุคคลและมีหน้าที่ให้คำปรึกษาในการประชุมกรรมการแก่ผู้จัดการเท่านั้น ปรากฏว่าการจัดธุรกิจของบริษัทซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้จัดการได้ทำให้บริษัทต้องเสียหาย ดังนั้นหากการกระทำนั้นมีได้ อยู่ในข้อหนึ่งข้อใดตามมาตรา 1168 กรรมการที่ไม่ใช่ผู้จัดการไม่ต้องร่วมรับผิดชอบ

5. ความรับผิดทางแพ่ง (civil liability) ของคณะกรรมการบริษัทจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยการใช้ความระมัดระวัง และไม่ปฏิบัติตามหลักในการทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายไว้

กรณีศึกษาธนาคารเอเชียทรัสต์นี้ แม้จะเกิดขึ้นหลายปีมาแล้วแต่ก็ถือเป็นตัวอย่างของความรับผิดทางแพ่งของกรรมการบริษัทที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บริษัท (ธนาคารเอเชียทรัสต์) สรุปได้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 2191/2541

ธนาคารสยาม จำกัด

นายวัลลภ ธารวนิชกุล กับพวก

จำเลยที่ 1, 3

จำเลยที่ 2, 5, 6, 7

จำเลยที่ 4

โจทก์

จำเลย

เป็นกรรมการผู้จัดการ

เป็นกรรมการ

เป็นกรรมการและผู้จัดการฝ่ายอาวุโส

ในระหว่างดำรงตำแหน่ง จำเลยปล่อยเงินกู้และการค้าประกันไม่เป็นไปตามระเบียบ เมื่อเจ้าหน้าที่รายงานก็มีได้สั่งการใดๆ โจทก์ก็ได้รับความเสียหายพิพากษาให้

จำเลยที่ 1, 3, 4 ร่วมกัน

จำเลยที่ 2

จำเลยที่ 5

จำเลยที่ 6

จำเลยที่ 7

ใช้เงิน 986.23 ล้านบาท

ใช้เงิน 515.43 ล้านบาท

ใช้เงิน 332.15 ล้านบาท

ใช้เงิน 444.58 ล้านบาท

ใช้เงิน 587.81 ล้านบาท

บทสรุป

กรณีศึกษาธนาคารเอเชียทรัสต์นี้ เป็นกรณีศึกษาเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบโดยเฉพาะความรับผิดทางแพ่งร่วมกันของกรรมการบริษัทซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายคนทั้งที่เป็นกรรมการที่เป็นผู้บริหาร หรือเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานโดยตรง และบุคคลที่เป็นกรรมการโดยตำแหน่งซึ่งกฎหมายในปัจจุบันกำหนดให้กรรมการมีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังเพื่อสอดส่องด้วยความระมัดระวังทั้งในกรณี

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1169 บัญญัติว่า ถ้ากรรมการทำให้เกิดเสียหายแก่บริษัท บริษัทจะฟ้องร้องเรียกเอาสินไหมทดแทนแก่กรรมการก็ได้ หรือในกรณีที่บริษัทไม่ยอมฟ้องร้อง ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดจะเอาคดีนั้นขึ้นมาก็ได้ อนึ่ง การเรียกร้องเช่นนี้เจ้าหน้าที่ของบริษัทจะเป็นผู้เรียกบังคับก็ได้เท่าที่เจ้าหน้าที่ยังคงมีสิทธิเรียกร้องแก่บริษัทอยู่

ทั่วไปและกรณีที่จะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ ดังนั้น ผู้ใดจะเป็นกรรมการของบริษัทใด กรรมการผู้นั้นจึงต้องประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการของบริษัทนั้นด้วย มิฉะนั้นกรรมการก็ไม่อาจเอื้อเพื่อสอดส่องกิจการให้ได้หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า กรรมการได้รับรู้หรือควรจะรับรู้ ถึงการดำเนินการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย หรือเกิดความเสียหายแล้ว กรรมการจะต้องดำเนินการตามสมควรเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายขึ้น หรือเสียหายเพิ่มขึ้น หรือเพื่อบรรเทาความ

เสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว สำหรับความรับผิดชอบทางอาญานั้นมีความแตกต่างกันเนื่องจากกรรมการอาจรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว เช่น กรรมการผู้จัดการ ซึ่งเป็นกรรมการผู้มีอำนาจหรือเป็นผู้รับผิดชอบของนิติบุคคลเท่านั้นที่จะต้องรับผิดชอบ ไม่เกี่ยวกับกรรมการอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องนอกจากนั้น ยังต้องพิจารณาด้วยว่าเป็นความรับผิดชอบทางอาญาโดยมีการกระทำเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนร่วมกับบริษัท หรือเป็นความรับผิดชอบทางอาญาเฉพาะกรรมการที่กระทำความผิดเท่านั้น

บรรณานุกรม

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2191/2541. (2555). บริษัทธนาคารสยาม จำกัด โจทก์ นายวัลลภ ชารวณิชกุล จำเลย. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2559, จาก <http://deka.supremecourt.or.th>
- ทรงเกียรติ ชาติวัฒนานนท์. (2541, กันยายน). ผมถูกใส่ร้าย. *วารสารดอกเบญจ*, 16(207), 30-44.
- ประจักษ์ อุดมศิลป์. (2530). โมเดล Bankruptcy ล่าสุด ความไม่มั่นคงของธนาคารพาณิชย์: ศึกษากรณี ธนาคารเอเซียทรัสต์ มหานคร และนครหลวงไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 11(42), 43-54.
- สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย. (2549). *กรณีศึกษาเรื่องธนาคารเอเซียทรัสต์*. ในเอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร Director Accreditation Program@ IOD 2006 (หน้า 2.1 – 2.23). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย.

โสภณ รัตนกร, (2556). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: นิติบรรณกร.

Translated Thai References

- Chatwattananon, S. (1998, September). I was set up. *The Interest*, 16(207), 30-44. (in Thai)
- Oudomsilp, P. (1987). Bankruptcy Model: Insecurity of Asia Trust, Metropolitan Bank, and Siam City Bank. *Journal of Business Administration*, 11(42), 43-54. (in Thai)
- Rattanakorn, S. (2015). *Partnerships - Company* (13th ed.). Bangkok: Nitibannakorn. (in Thai)
- Supreme Court Judgment No. 2191/1998 (Thai Bar). (2012). *Siam Bank vs Wallop Taravanichakul*. Retrieved March 3, 2016, from <http://deka.supremecourt.or.th/> (in Thai)
- Thai Institute of Directors. (2006). *Case Study of Asia Trust Bank*. In *Documents of Director of Accreditation Program@ IOD 2006* (pp. 2.1-2.23). Bangkok: Thai Institute of Directors. (in Thai)